

Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö kontseptuaalsed alused

Käesolev kontseptsioon (ka *pedagoogiline kontseptsioon*) käsitleb Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö üldeesmärki, õppe- ja kasvatustöö ja kogu koolielu korralduse põhimõtteid lähtuvalt nutika looduslähedase elu filosoofiast, õppijakeskse õpikäsitluse põhimõtetest, Elukestva õppe strateegiast 2014-2020 ja kutseharidusprogrammist 2015-2018.

1. Räpina Aianduskooli filosoofia: „Nutikas looduslähedane elu“

Räpina Aianduskooli tunnuslause on „**Nutikas looduslähedane elu**“, mis väljendab kooli filosoofiat – nutikust ja looduslähedust.

1.1. Looduslähedus

Looduslähedus on eelkõige mõistetav kui aukartus elu ees. Looduslähedust väljendavad sellised märksõnad nagu näiteks *looduskeskus; urbanistliku ja looduskeskkonna tasakaal; ilumeel; keskkonnasäästlikkus; tervislik eluviis; ametiuhkus: aednik olla on uhke ja häa ...; jne.*¹

Looduslähedase mõtteviisiga seotud säästva arengu reeglid eeldavad alalhoidlikku mõttelaadi, see on oluline ka kooli jätkusuutlikuks arenguks. Meie jaoks on looduslähedus moodsa elu loomulik osa.

1.2. Nutikus

Nutikus on eelkõige mõistetud kui mõistlik lähenemine tööprotsessile ja tehnoloogiline tarkus: oskus looduslähedasemalt elada ja töötada, kasutades seejuures tänapäeva tehnoloogia võimalusi.

Nutikust väljendavad sellised märksõnad nagu näiteks:

- õigete asjade tegemine õigel ajal ning õigete töövõtetega, hoidudes tühjast tööst,
- võimaluste märkamine,
- targalt toimetamine ja hakkama saamine ka keerulistes olukordades,
- koostööst sünergia tekitamine,
- tehnoloogia tark kasutamine nii õppe- ja kasvatustöös kui koolis tervikuna.

¹ Väljavõtted Jõuluseminari rühmatöödest

2. Räpina Aianduskooli sihiseade: missioon, visioon ja väärtused

2.1. Missioon

Räpina Aianduskool loob tingimused asjatundlike, Eesti ja rahvusvahelisel tööturul konkurentsivõimeliste spetsialistide kujunemiseks, lähtudes nutikast ja looduslähedasest eluviisist.

2.2. Visioon aastaks 2025

Räpina Aianduskoolil on kogemus, kuidas arendada looduslähedase filosoofiaga nutikalt töötavat kooli, mis reageerib kiiresti tööturu nõudmistele, kasutab õppetöös kaasaegseid lahendusi, loobumata traditsioonidest; toetab looduslähedase nutika eluviisi levikut nii taseme- kui ka täiendusõppe ning huvihariduse kaudu.

Räpina Aianduskool on 2025. aastal elujõuline riiklik kutseõppeasutus. Õpe Aianduskoolis toimub loodusvaldkonnas ja sellega lähedalt seotud valdkondades, näiteks aianduses kogu oma ulatuses taimekasvatusest aiandussaaduste kasutamiseni inimeste elukeskkonnas, kuid ka seonduvalt looduse ja pärandkultuuri kaitse ning lõimimisega kaasaegsesse ellu.

Õppe sihtrühmadeks on noored ja täiskasvanud sõltumata nende varasemast haridusest ja töökogemusest ning võimalikest erivajadustest ja päritolust – oluline on inimese soov õppida ning rakendada õpitut ühiskonna hüvanguks.

Väga olulisel kohal on koostöö valdkonna tööandjatega, kes loovad ühiskonnale lisandväärtust Aianduskooli lõpetajate abil, ning vilistlastega. Tööandjad on osalised Aianduskooli õppekavade ellu rakendamisel pakkudes õppijatele võimalust töökeskkonnas arendada oma kutse-, ameti- ja erialaseid kompetentse ning olles ise töökohapõhise õppevormi kaudu uute spetsialistide koolitajad.

Aianduskool tegutseb järjekindlalt kogukonna heaks, algatades loodusvaldkonna tegevusi ja projekte, mis pakuvad noortele, erivajadustega inimestele, õpetajatele ja paljudele teistele arenguvõimalusi ning ühtlasi tutvustavad loodusvaldkonda ja õppimisvõimalusi. Selleks tehakse koostööd teiste õppeasutuste, ettevõtete ja organisatsioonidega.

Oma missiooni täitmiseks on Aianduskoolil kasutada kaasaegselt varustatud õppetaristu Räpinas, sh õppemajand koos kasvuhoonete, pargi, põldude ja haljasaladega, ühiselamud ja muu asjakohane. Lisaks on koostöös partneritega kasutusel õppepunktid Maarja Külas, Tallinna piirkonnas ja mujal Eestis.

Aianduskooli õpetajad ja töötajad on motiveeritud ja ennastjuhtivad oma ala eksperdid, kes austavad iseennast ja oma kolleege, on avatud koostööle, lähenemisviiside paljususele ja kaasaja võimalustele, näevad õppijas arenemisvõimelist partnerit ning töötavad koos kooli visiooni realiseerimise nimel lähtudes kooli filosoofiast: „Nutikas looduslähedane elu!“

2.3. Kooli väärtused

Austus – avaldub läbi selliste märksõnade nagu näiteks elu, inimene, Maa, looduslähedus, keskkonnasäästlikkus, ametiaue, töökultuur, nõudlikkus, pärand ja traditsioonid, eneseusk, vabadus.

Avatus – avaldub läbi selliste märksõnade nagu näiteks areng, nutikus, loovus, initsiatiiv, vabadus, vastutus, enesekindlus, julgus, sh julgus tunnustada oma eksimusi, suhtlemine, empaatia, valmisolek elukestvaks õppimiseks.

Koostöö – avaldub läbi selliste märksõnade nagu näiteks hoolimine, mõistmine, abivalmidus, sallivus, ühised eesmärgid, jagamine.

3. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk ja põhimõtted

3.1. Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk

Räpina Aianduskooli lõpetaja väärtustab looduslähedast eluviisi, on ennastjuhtiv, pühendunud ja erialaselt kompetentne, nutikas, koostöövõimeline, ettevõtlik ja valmis elukestvaks õppeks.

3.2. Õppijakeskse õppe- ja kasvatustöö põhimõtted

Räpina Aianduskoolis kui looduslähedast nutikat eluviisi arendavas koolis on kesksel kohal õppija ning tema erinevad vajadused ja võimed.

Õppe- ja kasvatustöö, mis arvestab õppijaga, tugineb järgnevale põhimõtetele:

- õppija teeb valikud ise, selleks tuleb tagada valikuvõimalused;
- õpe on metoodiliselt mitmekesine ja toetab õppija arengut elukestvas õppes ja 21. sajandi oskustes², kasutatakse nutitaristut, rikastamaks õppematerjale ja õpikogemust;
- õpetamise metoodikas on rõhuasetus õppija tegevusel;
- õppija eneseanalüüsi toetab hindamine, sh kujundav hindamine;
- õpingud on seotud muutuva töömaailmaga, lisaks traditsioonilistele õpetatakse ka kaasaegseid lähenemisi;
- õpikogemused koolis on seotud praktiliste kogemustega elu- ja töösituatsioonid väljaspool kooli;
- kooli sise- ja väliskeskond toetab looduslähedase nutika elu filosoofiat: õppehooned ja -vahendid ning kooli ümbrus moodustavad ühtse terviku kooli filosoofia ellu rakendamiseks.

3.3. Töötajaskond

Räpina Aianduskooli õppe- ja kasvatustöö kvaliteeti edendavad kooli pedagoogilist kontseptsiooni järgivad kompetentsed õpetajad ja töötajad. Mittepedagoogiline personal toetab õpetajaid õppija arengut soodustava õpikeskkonna loomisel. Kooli õpetajate ja töötajate kompetentsus tagatakse (täiend)koolituse ning tugisüsteemi ja supervisooriga.

Räpina Aianduskooli töötajaskonna kompetentsusel on kolm komponenti – enesekohane, sotsiaalne ning ainealane ja metoodiline kompetentsus.

- 1) **Enesekohane kompetentsus.** Kooli õpetaja ja töötaja:
 - hoiakud ja väärtused toetavad õppija individuaalset arengut, k.a läbi tervislike eluviiside;
 - motiveerib õppijaid tulemuslikuks tegevuseks seoses sisemise motivatsiooni ja enese-kontrolliga;
 - analüüsib ja reflekteerib ennast õppimiskeskse pedagoogina/spetsialistina/töötajana;
 - on elukestev õppija;
 - tagab turvalise vaimse ja füüsilise keskkonna endale, õppijatele ja teistele töötajatele.

² <http://www.nooredkooli.ee/programm/21-sajandi-oskuste-opetamine>: „21. sajandi oskusteks nimetatakse õpioskusi, mida peetakse kõige olulisemaks nüüdisaegses ühiskonnas toimetulekuks. Enamasti peetakse 21. sajandi oskuste all silmas koostöö- ja suhtlemisoskusi, kriitilist mõtlemist ning loominguilisust (inglisekeelsete terminite esitähedest tuletatud 4C). Õppimis- ja õpetamisparadigmades tähendab see faktipõhiselt õppimiselt konstruktiivsele õpikäsituse (info kasutamise oskuste) suunas liikumist. 21. sajandil on olulisteks märksõnadeks paindlikkus, kohanemisvõime, initsiatiivikus, iseenda ja kaaslaste motiveerimine ja juhtimine, multikultuurne suhtlus, oskuslik majandamine ja vastutustunne. Sellest tulenevalt muutub õpetaja roll pigem juhendaja ja abistaja omaks ning rakendatav õppemetoodika peab toetama eelmainitud oskuste kujunemist.“

Veel: <http://tulevikuklass.blogspot.com/2012/07/21-sajandi-oskused.html> ja http://www.e-ope.ee/images/50001282/K.Vinter_21.%20sajandi%20oskused.pdf

- 2) **Sotsiaalne kompetentsus.** Kooli õpetaja ja töötaja:
 - on teadlik oma isiksuse mõjust õppija arengule, reflekteerides ennast ja mõjutades õppija arengut positiivselt;
 - loob õppijatele sotsiaalselt aktsepteeritavat käitumist soodustava õpi- ja kasvukeskkonna.
- 3) **Ainealane ja metoodiline kompetentsus.** Kooli õpetaja:
 - arvestab õppe korraldamisel ja õpetamisel õppijate erinevate võimete ja vajadustega;
 - toetab kolleege koostöös tingimuste loomisel õppe- ja kasvatustöö individualiseerimiseks.

3.4. Eestvedamine ja juhtimine

Looduslähedast eluviisi järgiva ja õppija arengut toetava õpikeskkonna loomise kindlustab iga töötaja enesealgatust ja vastutustunnet väärtustav eestvedamine ning kvaliteeditagamisele ja –edendamisele suunatud juhtimine.

Kooli töötajad peavad oluliseks sellise juhtimise ja eestvedamise rakendamist koolis, mis³

- toetab töötajate enesealgatust,
- suurendab töötajate omavastustust ja motivatsiooni,
- toetab ja suunab enesetäiendamist,
- väärtustab töötajate enesejuhtimist ja –analüüsi,
- soodustab loovust,
- aitab luua ja hoida head töömiljööd.

4. Räpina Aianduskooli õpikeskkonna arendamise strateegia⁴

Kooli arengu seisukohalt strateegilised teemad ja märksõnad:

- looduslähedus;
- nutikas tegutsemine;
- jätkusuutlik, elujõuline, eluterve;
- Eestis ja rahvusvaheliselt tunnustatud loodusvaldkonna kutseõppeasutus;
- koostöö partneritega (tööandjate, teiste õppeasutuste ja organisatsioonidega);
- novaator loodusvaldkonna õppe alal;
- lõpetajate konkurentsivõime;
- töötajad;
- väärtuse loomine;
- õppimiskeskus.

Järgnevalt on esitatud kokkuvõtvalt kooli hetkeseis ja tulevikusuunad nii, nagu kooli õpetajad ja töötajad seda esitasid pedagoogilise kontseptsiooni väljatöötamise seminaridel.

Hetkeseis:

- kvalifitseeritud ja motiveeritud personal;
- mitmekesised ja paindlikud õppimisvõimalused, õpinguid soosivad praktikabaasid;
- arenev tugisüsteem õpilastele ja õpetajatele;
- elu ja koolitraditsioonide austamine.

³ Esile toodud Jaaniseminari rühmatöodes; need põhimõtted sisalduvad nii kaasavas eestvedamises kui õppiva organisatsiooni olemuses.

⁴ Sellesse peatükki on koondatud märksõnad, mis peaksid kajastuma kooli uues arengukavas ja selle tegevuskavas, et realiseerida Rāpina Aianduskooli pedagoogiline kontseptsioon.

Tuleviku suunad eesmärkide saavutamiseks:

- kooli filosoofia väljaarendamine;
- laienemine Rāpinast väljapoole ja rahvusvahelistumine;
- arenguvõimaluste edendamine ja pakkumine erinevatele sihtrühmadele (nt noored ja täiskasvanud, erivajadustega inimesed ja töötavad inimesed, eesti- ja muukeelsed jne);
- õpetajate ja teiste töötajate kvalifikatsiooni järjepidev ja eesmärgistatud täiendamine ning tõstmine;
- kooli õppetaristu, sh õppemajandi ja kollektsoonade jätkuv arendamine;
- IKT ja muu kaasaegse tehnoloogiaga rikastatud ning õppija tegevusel põhineva õppe edasiarendamine, täiendamine, rakendamine;
- looduslähedase eluviisi, sh aiandushariduse, populariseerimine, üleriigiliste projektide korraldamine, elukestev õpe;
- koostöö teiste õppeasutuste, ettevõtete ja partneritega;
- paindlikud õppekavad, mis sisaldavad looduslähedase ja nutika eluviisi tutvustamist;
- kooli reklaamimisel lähtuda looduslähedasest elu- ja õpikeskkonnast.

Lisa 1. Kooli praeguse olukorra kirjeldus (kokkuvõtte SWOT-analüüsist)⁵

Õpetaja SWOT

<p>Tugevused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Julgus tunnistada oma vigu • Professionaalsus: eriala- ja pedagoogika-spetsialist; tugevad teoreetilised teadmised ja praktilised kogemused; motiveeritud oma eriala õpetaja • Arenenud empaatiavõimega • Arenenud enesejuhtimisoskus • Arvestab õppijate individuaalseid eripärasid • Tugev seotus töömaailmaga • Loov ja innovaatiline 	<p>Nõrkused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetajad pole valmis meeskonnatöök • Liiga kitsas spetsialiseerumine, keskendumine erialale, kohati liigne teoreetilisus • „Silmaklapioskus“ • vähene võõrkeeleoskus • Halb suhtleja • Pessimistlik • Silmakirjalik • Vähene innovaatilisus • Vananemine • Keelteoskus 	SISEKESKOND
<p>Võimalused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koolitused/enesetäiendamisevõimalused nii kodu- kui välismaal (et arendada): <ul style="list-style-type: none"> ○ erialaseid oskusi ○ sotsiaalseid oskusi ○ enesekohaseid oskusi • Stažeerimine välismaal • Teha koostööd kolleegidega väljaspool kooli • Pidev eneseanalüüs 	<p>Ohud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetajate üle- või alakoormus • Perfektsionismi taotlus; [oht] nartsissismi kalduda/langeda • Õpetaja tunneb ennast üksikuna • Erialaspetsialistide vähene tasustamine; palk ei pruugi olla motiveeriv • Heade erialaspetsialistide puudus kooli lähedal (paljud käivad väljastpoolt) • Õpetajaelukutse vähene populaarsus • Stampidesse kinni jäämine 	VÄLISKESKOND

⁵ Kokkuvõtte Jõuluseminari rühmatöödest

Õpikeskkonna SWOT

<p>Tugevused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Töömaailm vajab aednikke • Kvalifitseeritud, motiveeritud, pädevad ja kompetentsed õpetajad ja suure töökogemusega töötajad • Võimalus õppida klassis, kasvuhuones, looduses, ettevõttes: <ul style="list-style-type: none"> ○ kaasaegne materiaaltehniline baas ○ head praktikabaasid ○ aiandusalaseid õpinguid soosiv loodus • Integratsioonigrupp • Tugisüsteemi olemasolu • Koostöö vilistlastega • Traditsioonid 	<p>Nõrkused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kooli materiaaltehnilise baasi alakasutus; IKT vahendite alakasutus ja vastavate oskuste nappus; õpetajate IKT-alased koolitused; eelarvelisel asutusel on keeruline tipp-tehnoloogiaga sammu pidada • Juhtkonnas pole aiandusharidusega inimesi • Tootearendus nõrk; katsetame vanu asju • Nõrk koostöö EMÜ-ga ja firmadega • Probleemid õpetajaga: ainetevaheline integratsioon ei toimi; õpetajatevaheline vähene koostöö ja motiveeritus; tervis; mittepraktiseeriv õpetaja; keeleoskused • Erialaspetsiifikast tekkivad tõkked töökorralduses • Erivajadustega õpilaste osakaal suur • Logistiline asukoht (regionaalselt halb asukoht) 	<p>SISEKESKKOND</p>
<p>Võimalused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oskuslikum reklaam • Areneda koos maailmaga: uute erialade sissetoomine, nt tööstuslik aiandus • Laieneda Rāpinast väljapoole. Rahvusvahelise koostöö arendamine; lõimumine välismaaga: <ul style="list-style-type: none"> ○ välispraktika ○ välisprojektid ○ vaadata üle piiri Venemaa poole ○ valmistada ette ühe riigi aednikke kolmanda riigi vajadusteks ○ Madeira filiaal ○ vahetusõpilased Aasiast • Kaasata firmasid ja vilistlasi õppeprotsessi • Potentsiaalsed tööandjad panustavad ka materiaaltehnilisse baasi • Isiklik eeskuju tervislike eluviiside propageerimisel • Õpetajate valmisolek võõrkeelseks õppeks 	<p>Ohud</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pedagoogiline personal vananeb • Eriala muutub ebapopulaarseks ja vähetasustatuks (riik ei pruugi toetada); toitumisharjumuste muutumine (muundatud viljad); impordi plahvatus; panustamine niššitoodetele • Õpilaste arv väheneb pidevalt: <ul style="list-style-type: none"> ○ õpilasel puudub väljund tööturule ○ võõrtööjõu sissevool ○ väheneb eesti keelt valdavate elanike rahvaarv ○ õpilane ei suuda/ei soovi keeleliselt integreeruda ○ ebatervislikud eluviisid (alkoholi tarvitamine, suitsetamine, narkomaania) • Kool muutub suurema kooli filiaaliks või kaob (erivajadustega õpilaste suur osakaal) • Tootmisele keskendumine • Vananev ühiskond • Ilmastik 	<p>VÄLISKESKKOND</p>